

چالش ها و فرصت های حسابداری و حسابرسی در مدیریت بحران های مالی

فاطمه حمادی

مدرس آموزشکده ملی مهارت دختران بوشهر (الزهره)

moj362@gmail.com

زینب بحرانی زاده

دانشجوی کارشناسی حسابداری آموزشکده ملی مهارت دختران بوشهر (الزهره)

چکیده:

در دهه های اخیر ، بحران های مالی جهانی و داخلی نشان داده اند که کیفیت گزارشگری مالی ، کیفیت حسابرسی ، رعایت استانداردهای حسابداری و بهره گیری از فناوری های نوین ، نقش اساسی در توانمندی سازمان ها برای مدیریت بحران های مالی دارند . پژوهش حاضر با رویکرد مروری تحلیلی ، ۵۰ مطالعه داخلی و ۵۰ مطالعه بین المللی را بررسی کرده است تا تأثیر ترکیبی این عوامل بر پیش بینی ، مقابله و کاهش اثرات بحران های مالی را تبیین کند . یافته ها نشان می دهند که گزارشگری مالی شفاف و دقیق ، حسابرسی حرفه ای ، رعایت استانداردهای به روز و به کارگیری فناوری های نوین ، از جمله هوش مصنوعی و سیستم های تحلیل داده ، به طور همزمان توانمندی مدیریت بحران مالی را افزایش می دهند . این پژوهش چارچوب نظری مبتنی بر نظریه نمایندگی ، نظریه نهادی و تحول دیجیتال ارائه کرده و یک مدل مفهومی یکپارچه برای تعامل این عوامل در مدیریت بحران مالی معرفی می کند . نتایج نشان دهنده همسویی یافته های داخلی و بین المللی بوده و پیشنهادهایی راهبردی برای بهبود فرآیندهای گزارشگری ، حسابرسی و استفاده از فناوری های نوین ارائه می دهد.

واژگان کلیدی : مدیریت بحران مالی ، کیفیت گزارشگری مالی ، کیفیت حسابرسی ، استانداردهای حسابداری ، فناوری های نوین ، تحول دیجیتال

مقدمه

گسترش نوسانات اقتصادی، بحران های مالی منطقه ای و جهانی و پیچیدگی روزافزون بازارهای سرمایه نشان داده است که فقدان سازوکارهای کارآمد حسابداری و حسابرسی می تواند ریسک های نظام مند را تشدید کند و اعتماد عمومی به گزارش های مالی را تضعیف سازد. تجربه بحران مالی جهانی ۲۰۰۸ و پیامدهای آن در اقتصادهای اروپایی و نوظهور نشان داد که ضعف در شفافیت گزارشگری، برآوردهای غیرواقع بینانه ارزش دارایی ها و ناکارآمدی نظارت حرفه ای، از عوامل تشدیدکننده بی ثباتی مالی بوده اند. (Saha, 2022; Alharasis et al., 2022)

در ادبیات داخلی نیز تأکید شده است که کیفیت گزارشگری مالی از طریق افزایش قابلیت اتکا، به موقع بودن و شفافیت افشا، نقش اساسی در کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و بهبود تصمیم گیری مدیران و سرمایه گذاران دارد (کاظمی علوم و همکاران، ۱۳۹۹). کیفیت حسابرسی به عنوان یکی از ارکان اعتمادآفرین بازار سرمایه، مکمل کیفیت گزارشگری مالی محسوب می شود و پژوهش ها نشان می دهند که دقت اظهار نظر حسابرس درباره تداوم فعالیت، استقلال حرفه ای و پایبندی به استانداردهای حسابرسی، احتمال بروز تصمیم های انحرافی در شرایط بحران را کاهش می دهد. (Carson et al., 2013; Bajaj, 2022)

تحول در استانداردهای حسابداری و گسترش به کارگیری ارزش منصفانه، به ویژه در چارچوب استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی، آثار دوگانه ای در شرایط بحران داشته است؛ برخی پژوهش ها نشان می دهند که اندازه گیری مبتنی بر ارزش منصفانه می تواند نوسانات سود را افزایش دهد، اما در عین حال شفافیت اطلاعاتی و انعکاس به موقع ریسک ها را تقویت می کند (Alharasis et al., 2022). هم زمان، فناوری های نوین از جمله تحلیل کلان داده، یادگیری ماشین و ابزارهای هوش مصنوعی افق جدیدی برای ارتقای کیفیت کنترل های داخلی، کشف تقلب و بهبود کارایی حسابرسی فراهم کرده اند (Schreyer et al., 2022; آرمون منش و پورخورشید، ۱۴۰۴).

با وجود گسترش مطالعات تجربی درباره هر یک از این ابعاد، ادبیات موجود عمدتاً به بررسی منفرد کیفیت گزارشگری مالی، کیفیت حسابرسی یا چارچوب های نهادی پرداخته و کمتر پژوهشی به تحلیل یکپارچه تعامل این عوامل در مدیریت بحران های مالی توجه کرده است. افزون بر این، بخش قابل توجهی از پژوهش های داخلی و بین المللی به پیامدهای بحران پرداخته اند، اما تبیین نظام مند فرصت هایی که می توانند از دل بحران ها برای تقویت سازوکارهای حسابداری و حسابرسی ایجاد شوند، کمتر مورد بررسی قرار گرفته است. پژوهش حاضر از چند منظر دارای نوآوری است: اول، ارائه یک چارچوب نظری یکپارچه برای تحلیل مدیریت بحران مالی مبتنی بر چهار مؤلفه کلیدی شامل کیفیت گزارشگری مالی، کیفیت حسابرسی مستقل، استانداردهای حسابداری و فناوری های نوین دیجیتال که تاکنون به صورت همزمان در ادبیات داخلی بررسی نشده اند. دوم، تلفیق رویکردهای نظری نمایندگی، نهادی و تحول دیجیتال در قالب یک مدل مفهومی منسجم. سوم، ارائه تحلیل تطبیقی میان یافته های مطالعات داخلی و بین المللی که منجر به استخراج یک مدل بومی شده برای فضای اقتصادی ایران شده است.

بیان مسئله

بحران های مالی، ناشی از ناپایداری های ساختاری، سوء رفتارهای اقتصادی و ضعف نظارت های نهادی، پیامدهایی مانند رکود شدید بازارهای سرمایه، ورشکستگی بانک ها و کاهش رشد اقتصادی به دنبال داشته اند. این بحران ها به نظام های حسابداری و حسابرسی انگشت اتهام زده اند؛ فقدان رویه های استاندارد گزارشگری، ارزیابی غیرواقع بینانه دارایی ها و کم توجهی به سازوکارهای نظارتی، از عوامل تشدید بحران محسوب می شوند (گیلانی و همکاران، ۱۳۹۳).

بررسی تاریخی بحران بزرگ ۱۹۲۹ نشان می دهد که نبود استانداردهای پذیرفته شده گزارشگری مالی و فقدان نهادهای ناظر کافی، زمینه را برای سوءاستفاده اطلاعاتی فراهم کرد و نهایتاً منجر به مداخله دولت، تدوین قوانین اوراق بهادار و الزامی شدن حسابرسی مستقل شد (Gordon, 2018). بحران مالی اخیر نیز انتقادات گسترده ای به حرفه حسابداری وارد کرده و نشان داده است که

کیفیت سود گزارش شده کاهش می یابد و رفتارهای مدیریت سود افزایش می یابد ، به ویژه در محیط هایی که حمایت نهادی از سرمایه گذاران ضعیف است. (Saha, 2022; Dechow, Ge & Schrand, 2010)

با این حال ، ادبیات موجود غالباً به بررسی بخشی از ابعاد بحران های مالی پرداخته و کمتر به تحلیل ترکیبی چالش ها و فرصت های حسابداری و حسابرسی در مدیریت بحران های مالی توجه داشته است . چالش هایی مانند شفافیت نامناسب گزارشگری ، ضعف در استانداردهای ارزش گذاری ، محدودیت های نظارت حرفه ای و فرصت هایی مانند به کارگیری فناوری های نوین ، تقویت حاکمیت شرکتی و ارتقای سازوکارهای نهادی ، نیازمند واکاوی منسجم و نظام مند هستند.

سؤال اصلی پژوهش : در مواجهه با بحران های مالی ، حسابداری و حسابرسی با چه چالش های حرفه ای ، نهادی و ساختاری روبه رو هستند و چگونه می توانند از طریق ارتقای کیفیت گزارشگری ، تقویت استقلال و کارایی حسابرسی و بهبود سازوکارهای نظارتی ، به مدیریت مؤثر بحران و بازسازی اعتماد عمومی کمک کنند ؟

ضرورت و اهمیت پژوهش

بحران های مالی آثار گسترده ای بر اقتصاد، بازار سرمایه و رفتار بنگاه ها دارند . بررسی پیامدهای بحران مالی جهانی ۲۰۰۸ نشان داد که ضعف در کیفیت گزارشگری مالی ، ناکافی بودن ساختارهای نظارتی و عدم توجه به شفافیت اطلاعاتی ، به رفتارهای فرصت طلبانه و تحریف های اطلاعاتی دامن زده است. (Barth & Landsman, 2010; Saha, 2022)

نقش حرفه های حسابداری و حسابرسی نه تنها در بازنمایی اطلاعات تاریخی ، بلکه در پیش بینی ریسک های مالی و کاهش عدم تقارن اطلاعاتی اهمیت یافته است. همچنین شواهد نشان می دهد که کیفیت سود گزارش شده به طور معناداری کاهش می یابد و مدیریت سود افزایش می یابد که اعتماد سرمایه گذاران را تهدید می کند (Dechow, Ge & Schrand, 2010; Saha, 2022).

در سطح داخلی نیز ، ضعف در شفافیت گزارشگری ، استانداردهای عملیاتی و نظارت حرفه ای می تواند منجر به افزایش هزینه تامین مالی ، مدیریت سود و کاهش قابلیت اتکا اطلاعات شود (کاظمی علوم و همکاران ، ۱۳۹۹). پژوهش ها همچنین حاکی از آن هستند که کیفیت حسابرسی و استقلال حرفه ای حسابرسان نقش مؤثری در کاهش رفتارهای مدیریت سود و افزایش اعتماد بازار دارد ، اما نقش این عوامل در مواجهه با بحران های مالی به طور کامل شناخته نشده است.

اهداف کلیدی پژوهش:

افزایش شفافیت اطلاعاتی و کاهش ریسک های نظام مند
تقویت اعتماد سرمایه گذاران و نهادهای نظارتی
پیشگیری و مدیریت بحران با استفاده از فناوری های نوین
ارائه چارچوب تحلیلی یکپارچه برای تعامل عوامل حسابداری و حسابرسی

پیشینه مطالعات داخلی و بین المللی

پیشینه مطالعات داخلی

مرور نظام مند مطالعات داخلی (جدول ۱) نشان می دهد پژوهش های انجام شده در بازه ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۴ عمدتاً در چهار محور اصلی قرار می گیرند:

مدیریت سود ، کیفیت سود و کیفیت گزارشگری مالی : پژوهش هایی مانند ولی پور و همکاران (۱۳۹۲) ، نقی زاد فرشبافی و همکاران (۱۳۹۶) ، ملازینلی و همکاران (۱۳۹۸) و رحمانی (۱۳۹۸) نشان می دهند که در شرایط بحران مالی ، سطح مدیریت

سود افزایش یافته و کیفیت سود کاهش می یابد. این روند نشان دهنده تمرکز ادبیات داخلی بر پیامدهای رفتاری بحران در سطح گزارشگری مالی است.

کیفیت حسابرسی و سازوکارهای نظارتی: یافته های سیف و حاجی ها (۱۳۹۹) و وحدانی و علیزاده (۱۳۹۴) نشان می دهد که در صنایع یا شرکت های بحران زده، کیفیت حسابرسی با چالش مواجه می شود و تعامل میان حسابرس و صاحب کار تحت تأثیر شرایط اقتصادی قرار می گیرد. همچنین، رضایی لشکرجانی و همکاران (۱۳۹۶) تأکید کرده اند که حاکمیت شرکتی قوی می تواند اثرات منفی بحران را تعدیل کند.

مدیریت ریسک، کنترل داخلی و توان مدیریتی: پژوهش های ایمانی خوشخو و همکاران (۱۳۹۱) بر نقش مدیریت ریسک سازمانی در کاهش احتمال بحران تأکید کرده اند و موسوی (۱۴۰۰) نشان داده که کنترل داخلی می تواند اثر بحران بر مدیریت سود را تعدیل کند. همچنین، پژوهش های دلخوش و فرخی (۱۳۹۵) و پیری وکیل و محمدی (۱۴۰۱) بیانگر آن است که قابلیت های مدیریتی عامل مهمی در پیشگیری از درماندگی مالی است.

تحول دیجیتال، سیستم های اطلاعات حسابداری و ابزارهای نوین مدیریت مالی: مطالعات اخیر (۱۴۰۳-۱۴۰۴) نشان می دهند که تقویت سیستم های اطلاعاتی، نوآوری در حسابداری مدیریت و دیجیتالی سازی فرآیندها، تاب آوری مالی سازمان ها را در شرایط بحران افزایش می دهد. این تغییر جهت موضوعی نشان دهنده تحول تدریجی تمرکز پژوهش های داخلی از رویکردهای واکنشی به رویکردهای پیشگیرانه و فناورمحور است.

به طور کلی، ادبیات داخلی از تمرکز بر پیامدهای بحران در سطح گزارشگری مالی به سمت بررسی سازوکارهای کنترلی و فناوری های نوین حرکت کرده است. با این حال، کمتر پژوهشی تعامل همزمان کیفیت گزارشگری، کیفیت حسابرسی، سازوکارهای کنترلی و فناوری دیجیتال را در چارچوبی یکپارچه تحلیل کرده است.

جدول ۱-مطالعات داخلی

ردیف	سال	نویسنده	حوزه تحقیق	یافته کلیدی	محور تحلیل
1	1404	بصیرت و خوش صفت	سیاست پولی و مدیریت بحران	نقش فعال بانک های مرکزی در کنترل تورم و کاهش شدت بحران مالی	سیاست گذاری کلان مالی
2	1404	کریمی و کریمی خرمی	سیستم های اطلاعاتی حسابداری و مدیریت سود	کاهش تمایل به مدیریت سود با تقویت سیستم های اطلاعاتی	حاکمیت اطلاعات مالی
3	1404	امینی	نقش حسابداری در بحران	حسابداری ابزاری کلیدی در تصمیم گیری دوره بحران	ابزارهای کنترلی حسابداری
4	1404	علایی فر و همکاران	آموزش مدیریت بحران	آموزش مالی موجب کاهش هزینه های بحران	مدیریت پیشگیرانه
5	1404	خلیلی فرد و کبیری	مدیریت مالی بحران	مدیریت نقدینگی عامل بقا در بحران های بودجه ای	مدیریت نقدینگی
6	1404	جزایری	ابزارهای حسابداری در بحران	استفاده از ابزارهای حسابداری مدیریت موجب کاهش ریسک مالی	حسابداری مدیریت
7	1404	اکرم زاده	حسابداری مسئولیت پذیر	پاسخگویی مالی موجب بهبود مدیریت بحران سازمان های دولتی	پاسخگویی و شفافیت
8	1404	کیوان فر و همکاران	مدیریت مالی پایدار	پایداری مالی در نهادهای آموزشی موجب تاب آوری اقتصادی	پایداری مالی
9	1403	الهامی مجد	گزارشگری مالی آینده نگر	افزایش توان پیش بینی و کنترل بحران از طریق افشای آینده نگر	شفافیت مالی

مالیه عمومی	نقش حسابداری در افزایش پایداری اقتصادی شهری	شهرداری و بحران مالی	لطیفی	1403	10
نوآوری مالی	بحران مالی پذیرش نوآوری حسابداری را افزایش می دهد	نوآوری حسابداری مدیریت	قیاس وند	1403	11
انعطاف مالی	انعطاف پذیری مالی اثر بحران را تعدیل می کند	اعتماد مدیریت و انعطاف مالی	صفری گرایلی و همکاران	1403	12
سیاست ارزی	نظام ارزی بر شدت بحران مالی اثرگذار است	نظام ارزی	شاه نظری و کمال	1402	13
مدیریت سود واقعی	رابطه مثبت بین مدیریت سود واقعی و بحران مالی	شرکت های خانوادگی	علمی و همت فر	1402	14
قابلیت مدیریتی	توان مدیریتی احتمال بحران را کاهش می دهد	توانایی مدیریت	پیری وکیل و محمدی	1401	15
هزینه یابی استراتژیک	روش های نوین هزینه یابی در کاهش بحران مؤثرند	روش های نوین حسابداری مدیریت	جهاننیده	1400	16
سازوکار کنترلی	کنترل داخلی اثر بحران بر مدیریت سود را تعدیل می کند	کنترل داخلی	موسوی	1400	17
پایداری مالی کلان	عوامل جمعیتی بر پایداری مالی بحران اثر دارند	تامین اجتماعی	بهاری ساروی و همکاران	1400	18
ریسک سازمانی	بحران مالی سطح ریسک پذیری شرکت ها را افزایش می دهد	مدیریت ریسک	پورنعمت و همکاران	1400	19
سیاست های بانکی	ابزارهای مالی نوین در مهار بحران بانکی مؤثرند	بحران بانکی	شریف زاده و همکاران	1400	20
مدیریت سرمایه در گردش	کارایی سرمایه در گردش احتمال بحران را کاهش می دهد	سرمایه در گردش	جمال شکری	1400	21
مالکیت نهادی	مالکیت نهادی مدیریت سود واقعی را کاهش می دهد	ساختار مالکیت	امینیان و حسینی مقدم	1399	22
کیفیت حسابرسی	صنایع بحران زده کیفیت حسابرسی پایین تری دارند	صنایع آسیب پذیر	سیف و حاجیه	1399	23
ابزارهای مدیریتی	توسعه ابزارهای حسابداری مدیریت موجب کنترل بحران می شود	حسابداری مدیریت در بحران	سجادی اصل و همکاران	1398	24
کیفیت گزارشگری	افزایش مدیریت سود در شرکت های بحران زده	مدیریت سود و افشا	ملازینلی و همکاران	1398	25
تصمیمات سرمایه ای	بحران رابطه توانایی مدیریت و مخارج سرمایه ای را تضعیف می کند	توانایی مدیریت و سرمایه گذاری	نعمت الهی	1398	26
انگیزه های فرصت طلبانه	شرکت های بحران زده مدیریت سود افزایشی دارند	مدیریت سود	رحمانی	1398	27
ارزیابی خسارت	برآورد مالی دقیق کاهش خسارت بحران را تسهیل می کند	بحران های شهری	حاجی میرزایی و سبزی	1397	28
قابلیت اتکای سود	بحران مالی دقت پیش بینی سود را کاهش می دهد	پیش بینی سود و بحران	غلامی و میرزادی	1397	29
اعتبار اطلاعات مالی	بحران موجب کاهش اعتبار پیش بینی سود می شود	پیش بینی سود	سبزی علی پور و میرزادی	1397	30

31	1397	علی مدد و ذبیحی	مالکیت خانوادگی	مالکیت خانوادگی شدت مدیریت سود را تغییر می دهد	ساختار مالکیت
32	1397	خیری	مدیریت مالی بحران زیست محیطی	مدل غیر بوروکراتیک کارا تر است	مدیریت مشارکتی
33	1396	آشتاب و همکاران	مدل های پیش بینی بحران	دقت مدل های پیش بینی بر رفتار مدیریت سود اثرگذار است	پیش بینی ورشکستگی
34	1396	نقی زادفرشباغی و همکاران	مدیریت سود و کیفیت سود	مدیریت سود کیفیت سود را کاهش می دهد	کیفیت سود
35	1396	رضایی لشکاجانی و همکاران	حاکمیت شرکتی	حاکمیت قوی اثر منفی بحران را کاهش می دهد	سازوکارهای حاکمیتی
۳۶	1396	عرب صالحی و همکاران	بحران مالی جهانی	بحران جهانی رفتار مدیریت سود را تشدید می کند	اثرات کلان بحران
۳۷	1395	ابراهیمی و تیموری اصل	مدیریت دانش	مدیریت دانش ابزار کنترل بحران است	سرمایه فکری
۳۸	1395	دلخوش و فرخی	توانایی مدیریت	توانایی مدیران پیش بینی کننده بحران مالی است	توان مدیریتی
۳۹	1395	ابراهیمی و تیموری اصل	مدیریت دانش	مدیریت دانش عامل کنترل بحران	سرمایه دانشی
۴۰	1395	ابراهیمی و همکاران	بحران مالی و کیفیت سود	بحران مالی کیفیت سود را کاهش می دهد	کیفیت سود
۴۱	1394	غیرتمند و آسیایی	رویکردهای نوین حسابداری	تکنیک های نوین حسابداری در مهار بحران مؤثرند	نوآوری حسابداری
۴۲	1394	ابراهیمی و تیموری اصل	مدیریت دانش	دانش سازمانی تاب آوری مالی را افزایش می دهد	مدیریت دانش
۴۳	1394	وحدانی و علیزاده	مدیریت سود و اظهارنظر حسابرس	شرکت های بحران زده مدیریت سود بیشتری دارند	رفتار حسابرسی
۴۴	1394	پیرایش و عمرانی	حسابداری مدیریت	رویکردهای نوین در کنترل هزینه بحران مؤثرند	کنترل هزینه
۴۵	1393	نجفی و همکاران	مدیریت بحران زلزله	آینده پژوهی مالی در کاهش خسارت مؤثر است	آینده پژوهی مالی
۴۶	1393	حقیقی و همکاران	پروژه های عمرانی	کنترل هزینه پروژه ابزار مهار بحران مالی است	مدیریت پروژه
۴۷	1392	ولی پور و همکاران	مدیریت سود و کیفیت سود	مدیریت سود کیفیت سود را در شرکت های بحران زده تضعیف می کند	کیفیت گزارشگری مالی
۴۸	1391	ایمانی خوشخو و همکاران	بحران مالی و ERM	مدیریت ریسک سازمانی احتمال بحران را کاهش می دهد	مدیریت ریسک
۴۹	1391	سام دلیری و همکاران	مدیریت بحران سازمانی	ابعاد انسانی در مدیریت بحران مالی مؤثر است	مدیریت رفتاری
۵۰	1391	پورعلی	هزینه یابی هدف	هزینه یابی هدف ابزار پیشگیری از بحران است	مدیریت هزینه

پیشینه مطالعات بین المللی

ادبیات بین المللی از دهه ۱۹۶۰ آغاز شده و به تدریج به تحلیل های پیچیده تر در حوزه بحران مالی و تحول دیجیتال گسترش یافته است. پژوهش های اولیه مانند (Jensen & Meckling, 1976) نظریه نمایندگی را برای تبیین تضاد منافع مطرح کردند و (Healy & Wahlen, 1999) مبانی مدیریت سود را توسعه دادند.

در دهه ۲۰۰۰، تمرکز بر کیفیت سود، اقلام تعهدی و پیامدهای اقتصادی افشا افزایش یافت (Roychowdhury, 2006; Dechow et al., 2010). هم زمان، پذیرش IFRS و تأثیر محیط نهادی نیز مورد توجه قرار گرفت (Ball, 2016; Hail et al., 2010).

پس از بحران مالی ۲۰۰۸، پژوهش ها بر نقش گزارشگری مالی و حسابرسی در شرایط بحران متمرکز شدند. مطالعاتی مانند (Barth & Landsman, 2010) نشان دادند که ضعف شفافیت می تواند بحران را تشدید کند و (Laux & Leuz, 2017) دیدگاه انتقادی نسبت به نقش ارزش منصفانه ارائه دادند. در حوزه کیفیت حسابرسی نیز چارچوب های تحلیلی جامعی ارائه شد (Francis, 2011; DeFond & Zhang, 2014).

از سال ۲۰۲۰ به بعد، تمرکز به تحول دیجیتال، هوش مصنوعی و تأثیر آن بر ریسک و حق الزحمه حسابرسی تغییر یافته است (Alles et al., 2018). این روند نشان دهنده گذار ادبیات از تحلیل پیامدهای بحران به بررسی ابزارهای فناورانه پیشگیری و کنترل آن است.

تحلیل تطبیقی نشان می دهد که ادبیات بین المللی از بنیان های نظری عمیق تر و چارچوب های مفهومی منسجم تری برخوردار است، در حالی که ادبیات داخلی از نظر زمینه ای و انطباق با شرایط بحران های اقتصادی ایران غنی تر است. با این حال، در هر دو جریان پژوهشی، فقدان یک مدل یکپارچه که همزمان کیفیت گزارشگری مالی، کیفیت حسابرسی و نقش فناوری دیجیتال را در مدیریت بحران مالی بررسی کند، مشهود است.

جدول ۲-مطالعات بین المللی

ردیف	سال	نویسنده	حوزه تحقیق	یافته کلیدی	محور تحلیل
1	2025	Kyriakou	حق الزحمه حسابرسی و خدمات غیرحسابرسی	تأثیر خدمات غیرحسابرسی بر حق الزحمه	استقلال و منافع اقتصادی
2	2025	Zhou, Y., et al	هوش مصنوعی و هزینه حسابرسی	هوش مصنوعی؛ کاهش هزینه حسابرسی	هوشمندسازی فرایند حسابرسی
3	2025	Zhu, L., et al	تحول دیجیتال و کیفیت اطلاعات حسابداری	تحول دیجیتال؛ بهبود کیفیت اطلاعات	گزارشگری مالی دیجیتال
4	2024	Tanyi & Cathey	حسابرسی بانک ها پس از بحران مالی	حساسیت بیشتر حسابرسان به ریسک بانکی	حسابرسی در شرایط بحران
5	2024	Zhang & Balia	تحول دیجیتال و ریسک حسابرسی	تحول دیجیتال؛ کاهش ریسک حسابرسی	فناوری و کنترل ریسک
6	2022	Alharasis et al	ارزش منصفانه و حق الزحمه حسابرسی	در بحران مالی، ارزش منصفانه باعث افزایش حق الزحمه حسابرسی شد	بحران مالی و حسابرسی
7	2020	Ding et al	کیفیت گزارشگری در بحران	کیفیت گزارشگری در دوره بحران کاهش می یابد	بحران مالی
8	2018	Alles et al	حسابرسی مستمر	اجرای عملی حسابرسی مستمر موجب بهبود نظارت و کاهش ریسک می شود	فناوری و حسابرسی
9	2017	Laux & Leuz	ارزش منصفانه و بحران	شواهد قطعی درباره نقش ارزش منصفانه در بحران وجود ندارد	بحران مالی

همگرایی استانداردها	پیامدهای IFRS وابسته به محیط نهادی کشورهاست	ارزیابی IFRS	Ball	2016	10
بحران و مدیریت سود	مدیریت سود پیامدهای بحران را تشدید می کند	مدیریت سود در بحران	Callen et al	2016	11
تنظیم گری	مقررات می تواند کیفیت حسابرسی را بهبود دهد	مقررات حسابرسی	Knechel	2016	12
کیفیت حسابرسی	کیفیت حسابرسی چندعاملی و پیچیده است	پژوهش حسابرسی	DeFond & Zhang	2014	13
استراتژی مدیریت سود	شرکت ها بین دو نوع مدیریت سود مبادله انجام می دهند	مبادله بین مدیریت واقعی و تعهدی	Zang	2012	14
بحران مالی	تجدیدطبقه بندی ها در بحران بر شفافیت اثرگذار بود	تجدیدطبقه بندی ارزش منصفانه	Bischof et al	2011	15
چارچوب نظری حسابرسی	کیفیت حسابرسی تابع نهاده ها، فرآیند و نتایج است	چارچوب کیفیت حسابرسی	Francis	2011	16
کیفیت گزارشگری و بازار سرمایه	واکنش مثبت بازار به پذیرش IFRS در اروپا	پذیرش IFRS	Armstrong et al	2010	17
بحران مالی	ضعف شفافیت در برخی بخش ها بحران را تشدید کرد	گزارشگری و بحران مالی	Barth & Landsman	2010	18
کیفیت گزارشگری	پذیرش IFRS کیفیت گزارشگری را بهبود داد	کیفیت حسابداری و IFRS	Chen et al	2010	19
کیفیت سود	کیفیت سود چندبعدی و وابسته به اقلام تعهدی است	کیفیت سود	Dechow et al	2010	20
همگرایی بین المللی	منافع IFRS وابسته به زیرساخت نهادی است	همگرایی جهانی IFRS	Hail et al	2010	21
مقررات و مدیریت سود	پس از SOX مدیریت واقعی افزایش یافت	مدیریت سود قبل و بعد از SOX	Cohen et al	2008	22
کارایی بازار	اقلام تعهدی بالا با بازده آتی پایین تر مرتبط است	ناهنجاری اقلام تعهدی	Zhang	2007	23
مدیریت سود واقعی	دستکاری فعالیت های واقعی ابزار جایگزین اقلام تعهدی است	مدیریت واقعی سود	Roychowdhury	2006	24
کیفیت حسابرسی	کیفیت پایین حسابرسی موجب تأخیر در شناسایی اخبار بد می شود	به موقع بودن شناسایی اخبار بد	Krishnan	2005	25
عدم تقارن اطلاعاتی	کنفرانس های تلفنی عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش می دهد	افشای داوطلبانه	Brown et al	2004	26
کیفیت حسابرسی	دوره های کوتاه تر با احتمال تقلب بیشتر همراه است	دوره تصدی حسابرس	Carcello & Nagy	2004	27
بازار سرمایه	کیفیت سود بالاتر با هزینه سرمایه کمتر مرتبط است	هزینه سرمایه و سود	Francis et al	2004	28
استقلال حسابرس	روابط بلندمدت می تواند کیفیت سود را بهبود دهد	طول رابطه حسابرس - صاحبکار	Myers et al	2003	29
نظریه حسابداری	محافظه کاری پاسخ به عدم تقارن اطلاعاتی است	محافظه کاری حسابداری	Watts	2003	30

31	2001	Bushman & Smith	حاکمیت شرکتی	اطلاعات حسابداری ابزار کلیدی نظارت در حاکمیت شرکتی است	حاکمیت شرکتی
32	2001	Lobo & Zhou	کیفیت افشا	کیفیت افشای بالاتر با مدیریت سود کمتر همراه است	افشا و مدیریت سود
33	2000	Leuz & Verrecchia	افزایش افشا	افشای بیشتر نقدشوندگی را بهبود می دهد	پیامدهای اقتصادی افشا
34	2000	Piotroski	سرمایه گذاری ارزشی	اطلاعات صورت های مالی در شناسایی سهام ارزشی مفید است	تحلیل بنیادی
35	1999	Healy & Wahlen	ادبیات مدیریت سود	مدیریت سود ناشی از انگیزه های قراردادی و بازار سرمایه است	مدیریت سود
36	1999	Kasznik	افشای داوطلبانه	افشای بیشتر با مدیریت سود کمتر مرتبط است	افشا
37	1999	Lennox	اندازه حسابرس	حسابرسان بزرگ کیفیت بالاتری ارائه می کنند	اندازه موسسه حسابرسی
38	1998	La Porta et al	قانون و مالیه	حمایت قانونی قوی تر منجر به بازارهای مالی توسعه یافته تر می شود	محیط نهادی
39	1998	Teoh et al	مدیریت سود و IPO	مدیریت سود در عرضه اولیه با عملکرد ضعیف بلندمدت مرتبط است	بازار سرمایه
40	1997	Basu	محافظه کاری حسابداری	سودها نسبت به زیان ها با تأخیر کمتری شناسایی می شوند	کیفیت سود
41	1995	Craswell et al	شهرت حسابرس	حسابرسان بزرگ حق الزحمه بیشتری دریافت می کنند	برند حسابرس
42	1995	Dechow et al	کشف مدیریت سود	مدل جونز تعدیل شده ابزار مؤثر کشف مدیریت سود است	اقدام تعهدی
43	1995	Hayn	محتوای اطلاعاتی زیان	زیان ها اطلاعات متفاوتی نسبت به سود دارند	ارزش اطلاعاتی
44	1991	Bédard & Biggs	قضاوت حسابرسی	تشخیص الگو عملکرد حسابرسان را بهبود می دهد	رفتار حسابرس
45	1991	Jones	مدیریت سود	شرکت ها در شرایط خاص سود را دستکاری می کنند	اقدام تعهدی اختیاری
46	1988	Palmrose	دعاوی حقوقی حسابرسان	دعاوی حقوقی شاخصی از کیفیت پایین حسابرسی است	ریسک حقوقی
47	1986	Watts & Zimmerman	تنوری اثباتی حسابداری	انتخاب روش های حسابداری تابع انگیزه های اقتصادی است	نظریه اثباتی
48	1980	Ohlson	پیش بینی ورشکستگی	مدل لاجیت قدرت بالای پیش بینی ورشکستگی دارد	مدل پیش بینی
49	1976	Jensen & Meckling	نظریه نمایندگی	تضاد منافع منجر به هزینه های نمایندگی می شود	تنوری نمایندگی
50	1968	Beaver	پیش بینی ورشکستگی	نسبت های مالی قدرت پیش بینی شکست شرکت را دارند	پیش بینی ورشکستگی

چارچوب نظری

پژوهش حاضر ترکیبی از سه نظریه اصلی را مبنای تحلیل قرار داده است:
نظریه نمایندگی: بر اهمیت شفافیت و صحت اطلاعات مالی تأکید دارد و کاهش اطلاعات نامتقارن را عاملی برای بهبود تصمیم گیری مدیریت و کاهش ریسک بحران می داند (Jensen & Meckling, 1976; کاظمی علوم و همکاران، ۱۳۹۹).
نظریه نهادی: سازمان ها برای حفظ مشروعیت، از استانداردها و قواعد حرفه ای تبعیت می کنند؛ این موضوع نقش استانداردهای حسابداری و کیفیت حسابرسی را در افزایش اعتماد به اطلاعات مالی برجسته می سازد (DiMaggio & Powell, 1983; Apelina & Nugraheni, 2022).

تحول دیجیتال: فناوری های نوین، از جمله هوش مصنوعی و تحلیل داده، توانایی سازمان ها در واکنش سریع به بحران ها را افزایش داده و کیفیت گزارشگری و حسابرسی را بهبود می بخشد (Schreyer et al., 2022; آرمون منش و پورخورشید، ۱۴۰۴).

مدل مفهومی پژوهش

مدل مفهومی تحقیق بر اساس ادبیات داخلی و بین المللی طراحی شده و روابط بین متغیرهای اصلی را نشان می دهد. در این مدل:

۱. کیفیت گزارشگری مالی

ابعاد: شفافیت، خوانایی، صحت اطلاعات، رعایت استانداردها
فرضیه: کیفیت بالای گزارشگری مالی باعث کاهش ریسک های مرتبط با بحران مالی و بهبود تصمیم گیری مدیریت می شود (Saha, 2022; کاظمی علوم و همکاران، ۱۳۹۹).

۲. کیفیت حسابرسی

ابعاد: استقلال، رعایت اصول حرفه ای، تجربه و دقت حسابرس
فرضیه: حسابرسی با کیفیت اعتماد به اطلاعات مالی را افزایش می دهد و خطاهای ناشی از بحران را کاهش می دهد (Bajaj, 2022; Kanyarat, 2018).

۳. استانداردهای حسابداری و روش های ارزش گذاری

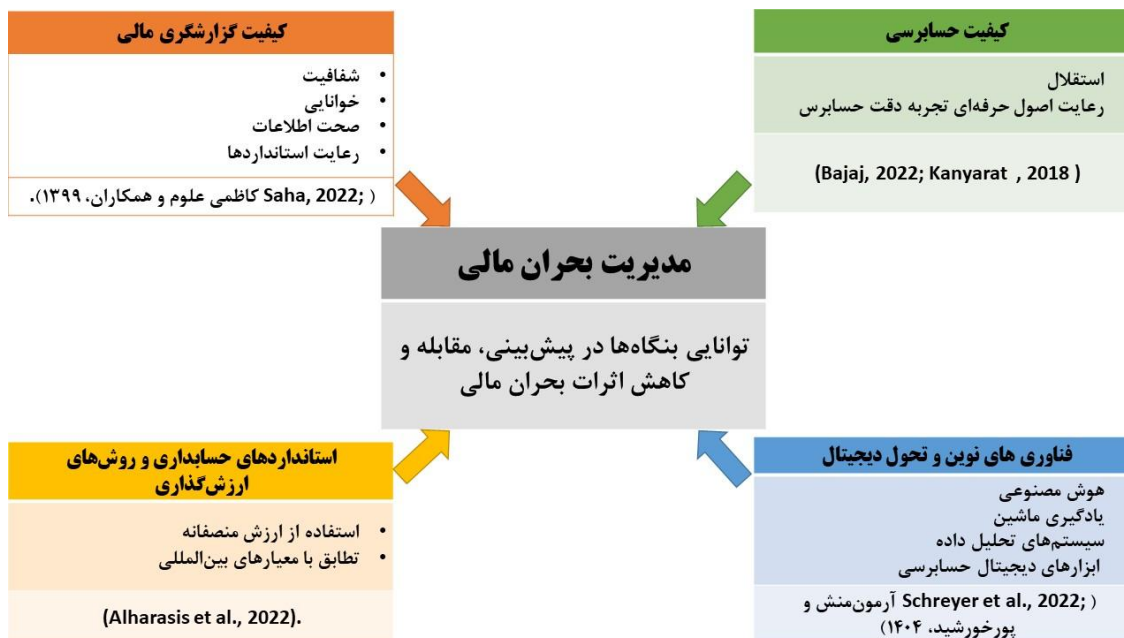
ابعاد: استفاده از ارزش منصفانه، تطابق با معیارهای بین المللی
فرضیه: استانداردهای به روز و مناسب اثر بحران مالی بر اطلاعات مالی و هزینه حسابرسی را تعدیل می کنند (Alharasis et al., 2022).

۴. فناوری های نوین و تحول دیجیتال

ابعاد: هوش مصنوعی، یادگیری ماشین، سیستم های تحلیل داده، ابزارهای دیجیتال حسابرسی
فرضیه: استفاده از فناوری های نوین، کیفیت گزارشگری و حسابرسی را در شرایط بحران تقویت می کند و امکان واکنش سریع مدیریت را فراهم می آورد (Schreyer et al., 2022; آرمون منش و پورخورشید، ۱۴۰۴).

۵. مدیریت بحران مالی

متغیر وابسته: توانایی بنگاه ها در پیش بینی، مقابله و کاهش اثرات بحران مالی
این متغیر تحت تأثیر مستقیم کیفیت گزارشگری مالی، کیفیت حسابرسی، استانداردهای حسابداری و فناوری های نوین قرار دارد.

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش

تفسیر مدل مفهومی

مدل مفهومی نشان می‌دهد که توانمندی بنگاه‌ها در مدیریت بحران مالی به شکل همزمان تحت تأثیر چهار عامل اصلی قرار دارد: کیفیت گزارشگری مالی، کیفیت حسابرسی، استانداردهای حسابداری و فناوری‌های نوین. کیفیت گزارشگری مالی، با فراهم آوردن اطلاعات دقیق و شفاف، امکان تصمیم‌گیری به موقع و کاهش ریسک‌های مالی را فراهم می‌کند (Saha, 2022). کیفیت حسابرسی با ایجاد اعتماد و کاهش خطاهای احتمالی، نقش محافظتی در برابر بحران ایفا می‌کند (Bajaj, 2022). استانداردهای به روز حسابداری، به ویژه استفاده از ارزش منصفانه و معیارهای بین‌المللی، باعث ثبات اطلاعات مالی و کاهش تنش‌های ناشی از بحران می‌شوند (Alharasis et al., 2022). در کل، فناوری‌های نوین و ابزارهای دیجیتال، سرعت و دقت واکنش سازمان‌ها به بحران‌ها را افزایش داده و از طریق تحلیل داده و هوش مصنوعی، کیفیت گزارشگری و حسابرسی را بهبود می‌بخشند (Schreyer et al., 2022). بنابراین، مدل ارائه شده یک چارچوب تحلیلی نوآورانه برای بررسی تعامل بین حسابداری، حسابرسی و فناوری در مدیریت بحران مالی فراهم می‌کند و می‌تواند به عنوان پایه‌ای برای تحقیقات تجربی آینده مورد استفاده قرار گیرد.

فرضیه‌های پژوهش

بر اساس مدل مفهومی تحقیق و مطالعات داخلی و بین‌المللی، روابط بین متغیرها و فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر پیشنهاد می‌شوند:

۱. کیفیت گزارشگری مالی و مدیریت بحران مالی: کیفیت گزارشگری مالی شامل شفافیت، خوانایی، صحت اطلاعات و رعایت استانداردهای حسابداری است. مطالعات نشان داده‌اند که گزارشگری مالی شفاف و دقیق، امکان تصمیم‌گیری بهتر مدیریت و کاهش ریسک‌های بحران مالی را فراهم می‌کند (Saha, 2022; کاظمی علوم و همکاران, ۱۳۹۹).
- فرضیه ۱: کیفیت بالای گزارشگری مالی تأثیر مثبت و معنی‌داری بر مدیریت بحران مالی دارد.

۲. کیفیت حسابرسی و مدیریت بحران مالی : کیفیت حسابرسی شامل استقلال ، رعایت اصول حرفه ای ، تجربه و دقت حسابرس است . پژوهش ها حاکی از آن است که حسابرسی با کیفیت ، اعتماد به اطلاعات مالی را افزایش می دهد و خطاهای ناشی از بحران را کاهش می دهد (Bajaj, 2022; Kanyarat, 2018)
- فرضیه ۲ : کیفیت بالای حسابرسی تأثیر مثبت و معنی داری بر مدیریت بحران مالی دارد.
۳. استانداردهای حسابداری و روش های ارزش گذاری و مدیریت بحران مالی : استفاده از استانداردهای به روز و روش های مناسب ارزش گذاری ، از جمله ارزش منصفانه ، می تواند اثر بحران مالی بر اطلاعات مالی و هزینه حسابرسی را تعدیل کند. (Alharasis et al., 2022)
- فرضیه ۳ : استانداردهای حسابداری و روش های ارزش گذاری به روز ، تأثیر مثبت و معنی داری بر مدیریت بحران مالی دارند.
۴. فناوری های نوین و تحول دیجیتال و مدیریت بحران مالی : فناوری های نوین ، از جمله هوش مصنوعی ، یادگیری ماشین و سیستم های تحلیل داده ، کیفیت گزارشگری و حسابرسی را تقویت کرده و امکان واکنش سریع مدیریت به بحران مالی را فراهم می کنند (Schreyer et al., 2022;) ، آرمون منش و پورخورشید، ۱۴۰۴).
- فرضیه ۴ : استفاده از فناوری های نوین و تحول دیجیتال تأثیر مثبت و معنی داری بر مدیریت بحران مالی دارد.

روش شناسی پژوهش

این پژوهش با رویکرد مرور نظام مند ادبیات انجام شد. جستجوی منابع داخلی در پایگاه های SID ، Magiran ، نورمگز و Civilica و منابع بین المللی در Scopus ، Web of Science ، ScienceDirect و Google Scholar صورت گرفت . بازه زمانی مطالعات داخلی ۱۳۹۱ الی ۱۴۰۴ و بین المللی ۱۹۶۸ الی ۲۰۲۵ در نظر گرفته شد. کلیدواژه ها شامل "مدیریت بحران مالی" ، "کیفیت حسابرسی" ، "کیفیت گزارشگری مالی" ، "تحول دیجیتال" و "حاکمیت شرکتی" و معادل های انگلیسی آن ها بودند و ترکیب آن ها با عملگرهای AND و OR انجام شد. معیارهای ورود شامل مقالات علمی - پژوهشی و مقالات کنفرانسی داوری شده با دسترسی به متن کامل و مرتبط با محورهای اصلی پژوهش بود ؛ مقالات غیر کنفرانسی ، گزارش های غیر داوری شده و مطالعات غیرمرتبط کنار گذاشته شدند . از حدود ۲۵۰ مقاله شناسایی شده ، پس از حذف تکراری ها و ارزیابی عنوان و چکیده ، ۱۴۵ مقاله واجد شرایط بررسی دقیق شدند و نهایتاً ۱۰۰ مقاله (۵۰ داخلی و ۵۰ بین المللی) به عنوان نمونه نهایی انتخاب گردید. تحلیل کیفی و کدگذاری نظام مند بر محورهای اصلی تحقیق شامل کیفیت گزارشگری مالی ، کیفیت حسابرسی ، استانداردهای حسابداری و فناوری های نوین انجام شد . کدگذاری در دو سطح موضوعی و تطبیقی با چارچوب نظری پژوهش ، روندها و الگوهای مشترک را مشخص و امکان طراحی مدل مفهومی یکپارچه و استخراج فرضیه ها را فراهم کرد.

تحلیل یافته ها و بحث تحلیلی

بررسی نظام مند مطالعات داخلی و بین المللی نشان می دهد که کیفیت گزارشگری مالی نقش محوری در کاهش اثرات بحران های مالی و بهبود تصمیم گیری مدیریتی دارد. تحقیقات داخلی ، مانند مطالعه کاظمی علوم و همکاران (۱۳۹۹) ، نشان می دهد که شفافیت ، صحت اطلاعات و رعایت استانداردها باعث افزایش اطمینان مدیریت و سرمایه گذاران می شود . یافته های بین المللی نیز این نتیجه را تأیید می کنند ؛ برای مثال ، (Saha (2022 بر اهمیت کیفیت گزارشگری مالی در کاهش ریسک های مرتبط با بحران و بهبود شفافیت اطلاعات مالی تأکید دارد . همسویی این نتایج نشان می دهد که سازوکارهای گزارشگری مالی با کیفیت ، یکی از مهم ترین ابزارهای پیشگیری و مدیریت بحران های مالی در سازمان ها محسوب می شوند.

در بعد کیفیت حسابرسی ، پژوهش ها حاکی از آن است که استقلال حسابرِس و رعایت اصول حرفه ای ، دقت در گزارشگری و سرمایه انسانی حرفه ای ، اعتماد ذی نفعان را افزایش داده و خطاهای ناشی از بحران را کاهش می دهد (Bajaj, 2022; Kanyarat, 2018) , مطالعات داخلی نیز چنین یافته ای را تأیید می کنند ؛ به طوری که مؤسسات حسابرسی معتبر می توانند با ارائه اطلاعات قابل اعتماد ، مسیر تصمیم گیری مدیریت در شرایط بحرانی را هموار کنند (کاظمی علوم و همکاران، ۱۳۹۹). این همسویی بین نتایج داخلی و بین المللی نشان دهنده اهمیت سرمایه انسانی و حرفه ای در حسابرسی برای تضمین پایداری مالی است.

استانداردهای حسابداری و روش های ارزش گذاری ، مانند استفاده از ارزش منصفانه و معیارهای بین المللی ، اثر بحران بر اطلاعات مالی و هزینه حسابرسی را تعدیل می کنند (Alharasis et al., 2022) یافته های داخلی نشان می دهند که سازمان هایی که استانداردهای به روز و دقیق را به کار می گیرند ، مقاومت بیشتری در برابر نوسانات اقتصادی دارند و شفافیت گزارش ها بهبود می یابد (کاظمی علوم و همکاران، ۱۳۹۹). این بخش از یافته ها نقش ساختاری استانداردهای حسابداری در کاهش مخاطرات مالی و افزایش قابلیت پیش بینی سازمان ها را نشان می دهد.

فناوری های نوین و تحول دیجیتال نیز به عنوان عاملی تقویت کننده در مدیریت بحران مالی شناسایی شده اند . ابزارهایی مانند هوش مصنوعی ، یادگیری ماشین و سیستم های تحلیل داده ، کیفیت گزارشگری و حسابرسی را افزایش داده و امکان واکنش سریع مدیریت را فراهم می آورند (آرمون منش و پورخورشید ، ۱۴۰۴). (Schreyer et al., 2022) ; مطالعات بین المللی نیز بر نقش کلیدی فناوری های دیجیتال در تسهیل تصمیم گیری مبتنی بر داده و کاهش زمان پاسخ به بحران تأکید دارند (Dafri & Al-Qaruty, 2023). این یافته ها نشان می دهد که سرمایه گذاری در فناوری های نوین نه تنها عملکرد حسابرسی و گزارشگری را بهبود می بخشد ، بلکه ابزار مؤثری برای مدیریت بحران در سطح سازمانی و ملی فراهم می آورد.

جمع بندی تحلیل یافته ها حاکی از آن است که مدیریت بحران مالی به طور مستقیم تحت تأثیر کیفیت گزارشگری مالی ، کیفیت حسابرسی ، استانداردهای حسابداری و فناوری های نوین قرار دارد . این نتایج با مدل مفهومی پژوهش همسو هستند و تأکید می کنند که ترکیب این عوامل می تواند به سازمان ها کمک کند تا نه تنها اثرات بحران مالی را کاهش دهند ، بلکه ظرفیت پیش بینی و واکنش به بحران ها را نیز افزایش دهند . علاوه بر این ، تحلیل همسویی و غیرهمسویی یافته ها نشان می دهد که هرچند چارچوب ها و ابزارهای داخلی و بین المللی نقاط قوت مشترکی دارند ، تفاوت های اجرایی و محیط نهادی ، ضرورت انطباق سیاست ها و استراتژی ها با شرایط محلی را برجسته می سازد.

جدول ۳- تحلیل یکپارچه عوامل مؤثر بر مدیریت بحران مالی

متغیر/محور تحلیل	یافته های داخلی	یافته های بین المللی	همسویی / غیرهمسویی	پیامد برای مدیریت بحران مالی
کیفیت گزارشگری مالی	شفافیت، خوانایی ، صحت اطلاعات و رعایت استانداردها باعث افزایش اطمینان مدیریت و سرمایه گذاران می شود (کاظمی علوم و همکاران، ۱۳۹۹).	کیفیت گزارشگری مالی نقش کلیدی در کاهش ریسک های مرتبط با بحران و بهبود تصمیم گیری مدیریتی دارد (Saha, ۲۰۲۲).	همسویی قوی ؛ هر دو نشان می دهند گزارشگری با کیفیت ، ابزار پیشگیری و مدیریت بحران است.	افزایش شفافیت و قابلیت پیش بینی ، کاهش ریسک و پشتیبانی از تصمیم گیری مدیریتی سریع و مؤثر.
کیفیت حسابرسی	حسابرسی دقیق و مستقل اعتماد ذی نفعان را افزایش و خطاهای بحران محور را کاهش می دهد (کاظمی علوم و همکاران، ۱۳۹۹).	استقلال ، رعایت اصول حرفه ای و دقت حسابرِس باعث افزایش اعتماد و کاهش خطاهای ناشی از بحران می شود (Bajaj, ۲۰۲۲; Kanyarat, ۲۰۱۸).	همسویی ؛ اهمیت سرمایه انسانی و حرفه ای در حسابرسی برای تضمین پایداری مالی تأکید شده است.	تقویت اعتماد به اطلاعات مالی و کاهش خطاهای مرتبط با بحران ، بهبود تصمیم گیری و امنیت سرمایه گذاران.

استانداردهای حسابداری و روش های ارزش گذاری	استفاده از استانداردهای به روز و دقیق ، مقاومت سازمان ها در برابر نوسانات اقتصادی را افزایش می دهد (کاظمی علوم و همکاران، ۱۳۹۹).	استانداردهای مناسب و به روز اثر بحران مالی بر اطلاعات مالی و هزینه حسابرسی را تعدیل می کنند (Alharasis et al., ۲۰۲۲).	همسویی ؛ نقش ساختاری استانداردها در کاهش مخاطرات مالی و افزایش شفافیت گزارش ها.	کاهش اثرات بحران بر اطلاعات مالی ، بهبود کیفیت گزارش ها و کاهش هزینه های حسابرسی.
فناوری های نوین و تحول دیجیتال	استفاده از ابزارهای دیجیتال و سیستم های تحلیل داده ، کیفیت گزارشگری و حسابرسی را تقویت و امکان واکنش سریع مدیریت را فراهم می کند (آرمون منش و پورخورشید ، ۱۴۰۴).	فناوری های نوین مانند هوش مصنوعی و داده کاوی ، تسهیل تصمیم گیری و کاهش زمان پاسخ به بحران را ممکن می سازند (Schreyer et al., ۲۰۲۲ ; Al-Qaruty, & Dafri, ۲۰۲۳).	همسویی ؛ فناوری های نوین ابزار مؤثر برای مدیریت بحران و بهبود کیفیت گزارشگری و حسابرسی هستند.	تسريع واكنش مدیریتي ، افزایش دقت تصمیم گیری و توان سازمان ها در پیش بینی بحران ها.
مدیریت بحران مالی (متغیر وابسته)	تحت تأثیر مستقیم کیفیت گزارشگری مالی ، کیفیت حسابرسی ، استانداردها و فناوری های نوین قرار دارد و توانایی پیش بینی و کاهش اثرات بحران را بهبود می دهد.	همسو با یافته های بین المللی ؛ ترکیب عوامل فوق، ظرفیت سازمان ها برای مقابله با بحران را افزایش می دهد.	همسویی کامل ؛ عوامل کلیدی یکپارچه برای مدیریت مؤثر بحران مالی شناخته شدند.	بهبود پیش بینی ، مقابله و کاهش اثرات بحران ، افزایش تاب آوری سازمان ها و سرمایه گذاران.

پیامدهای نظری، کاربردی و سیاست گذاری و دستور کار پژوهشی آینده در مدیریت بحران مالی

پیامدهای نظری

این پژوهش با ارائه یک چارچوب مفهومی یکپارچه ، شکاف میان ادبیات کلاسیک حسابداری و تحولات فناورانه را کاهش داده و بنیانی نظری برای پژوهش های تجربی آینده فراهم می آورد.

بر اساس تحلیل پیشینه داخلی و بین المللی ، ادبیات موجود نشان می دهد که هر یک از متغیرهای کیفیت گزارشگری مالی ، کیفیت حسابرسی ، استانداردهای حسابداری و فناوری های نوین به صورت مجزا بررسی شده اند ؛ در حالی که تلفیق این عوامل در قالب یک مدل یکپارچه کمتر مورد توجه قرار گرفته است . از این رو ، پژوهش حاضر با برجسته سازی ارتباط متقابل میان این متغیرها ، به غنای نظری حوزه مدیریت بحران مالی کمک می کند.

همچنین ، شناسایی خلأهایی نظیر کمبود پژوهش های تلفیقی ، محدود بودن مطالعات داخلی و فقدان بررسی اثرات میان مدت فناوری ، زمینه توسعه نظریه های بومی در حوزه مدیریت بحران مالی را فراهم می سازد. این چارچوب می تواند مبنایی برای آزمون های تجربی آتی و توسعه مدل های تحلیلی پیشرفته تر باشد.

پیامدهای کاربردی

یافته ها می تواند برای مدیران مالی ، حسابرسان مستقل و سیاست گذاران بازار سرمایه در جهت تقویت سازوکارهای پیشگیرانه بحران مورد استفاده قرار گیرد.

در این راستا، توصیه های راهبردی زیر قابل طرح است :

- بهبود کیفیت گزارشگری مالی : شرکت ها باید شفافیت ، صحت اطلاعات و رعایت استانداردهای حسابداری را افزایش دهند تا ریسک بحران های مالی کاهش یابد و تصمیم گیری مدیریتی بهینه شود.
- ارتقای کیفیت حسابرسی : تمرکز بر استقلال حسابرسان ، رعایت اصول حرفه ای و به کارگیری ابزارهای دیجیتال در حسابرسی می تواند اعتماد به اطلاعات مالی را تقویت کرده و خطاهای مرتبط با بحران را کاهش دهد.

- به روزرسانی استانداردهای حسابداری و روش های ارزش گذاری : استفاده از ارزش منصفانه و استانداردهای بین المللی حسابداری کمک می کند تا آثار بحران مالی بر اطلاعات مالی و هزینه حسابرسی تعدیل شود.
  - توسعه فناوری های نوین و تحول دیجیتال : بهره گیری از هوش مصنوعی ، یادگیری ماشین و سیستم های تحلیل داده ، واکنش سریع مدیریت را ممکن کرده و کیفیت گزارشگری و حسابرسی را در شرایط بحران تقویت می کند.
- بنابراین ، نتایج این پژوهش می تواند به عنوان راهنمای عملی برای بنگاه های اقتصادی در جهت افزایش تاب آوری مالی و بهبود تصمیم گیری در شرایط عدم اطمینان مورد استفاده قرار گیرد.

پیامدهای سیاست گذاری

تدوین مقررات حمایتی برای توسعه فناوری های تحلیلی و تقویت استانداردهای گزارشگری می تواند نقش مهمی در کاهش شدت بحران های مالی ایفا کند . با توجه به کمبود مطالعات مقایسه ای داخلی و بین المللی ، سیاست گذاران می توانند از طریق بررسی تطبیقی رویکردهای مدیریت بحران در کشورهای مختلف ، بهترین رویه ها را شناسایی و بومی سازی نمایند . همچنین حمایت نهادی از پژوهش های تحلیلی و میدانی در بازار سرمایه ایران می تواند به ارتقای کیفیت نظارت و کارایی بازار منجر شود . تقویت الزامات افشا ، بهبود نظام راهبری شرکتی و توسعه زیرساخت های دیجیتال حسابرسی نیز از جمله اقداماتی است که در سطح سیاست گذاری می تواند آثار بحران های مالی را تعدیل کند.

محدودیت ها

از آنجا که پژوهش حاضر مبتنی بر مرور ادبیات است ، فاقد آزمون تجربی مدل می باشد ؛ لذا تعمیم نتایج نیازمند مطالعات میدانی است . همچنین ، محدود بودن پژوهش های داخلی عمیق و داده های در دسترس در برخی حوزه های فناورانه ، امکان تحلیل کمی جامع را کاهش داده است . افزون بر این ، تمرکز مطالعات پیشین بر متغیرهای منفرد و نبود مدل های تلفیقی ، دامنه استنتاج های علی را محدود می سازد.

پیشنهاد برای پژوهش های آتی

آزمون تجربی مدل مفهومی با استفاده از داده های شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و بهره گیری از روش های رگرسیون پانل یا مدل سازی معادلات ساختاری پیشنهاد می شود.

علاوه بر این، مسیرهای زیر برای پژوهش های آینده قابل توصیه است:

- انجام مطالعات تلفیقی و مدل محور که کیفیت گزارشگری ، حسابرسی، فناوری های نوین و استانداردهای حسابداری را به صورت یکپارچه بررسی کنند.
  - اجرای پژوهش های تجربی در بازار ایران با استفاده از داده های میدانی برای بررسی اثرات واقعی عوامل بحران زا و ابزارهای مقابله ای.
  - تحلیل اثرات بلندمدت و میان مدت فناوری های نوین بر تصمیم گیری مدیریتی و کاهش ریسک های مالی.
  - انجام مطالعات مقایسه ای بین المللی برای استخراج بهترین رویه ها و ارائه توصیه های سیاست گذارانه مبتنی بر شواهد.
- بدین ترتیب ، پژوهش های آتی می توانند با توسعه آزمون های تجربی و مقایسه های تطبیقی، اعتبار بیرونی مدل مفهومی پیشنهادی را تقویت کرده و به ارتقای دانش مدیریت بحران مالی در سطح ملی و بین المللی کمک نمایند.

منابع فارسی و انگلیسی

۱. آرمون منش، ز. و. پورخورشید، ح. (1404). *تأثیر استفاده از هوش مصنوعی در حسابداری بر کیفیت گزارشگری مالی با نقش تجربه حسابرس حسابداری، امور مالی و هوش محاسباتی* <https://www.jafci.com/index.php/jafci/article/view/172>.
۲. آشتاب، علی و حقیقت، حمید و کردستانی، غلامرضا، ۱۳۹۶. مقایسه دقت مدل های پیش بینی بحران مالی و تاثیر آن بر ابزارهای مدیریت سود، <https://civilica.com/doc/1397224>.
۳. ابراهیمی، محدثه و تیموری اصل، یاسر، ۱۳۹۵. مدیریت دانش محور در کنترل بحران های مالی سازمان های بزرگ، <https://civilica.com/doc/685482>.
۴. ابراهیمی، سید کاظم، بهرامی نسب، علی و ممشلی، رضا. (۱۳۹۵). *تأثیر بحران مالی بر کیفیت سود بررسی های حسابداری و حسابداری* 23(4), 415-434, doi: 10.22059/acctgrev.2017.60853
۵. ابراهیمی، محدثه و تیموری اصل، یاسر، ۱۳۹۴. مدیریت دانش محور در کنترل بحران های مالی سازمان های بزرگ، هفتمین کنفرانس ملی و اولین کنفرانس بین المللی مدیریت دانش، تهران، <https://civilica.com/doc/481139>.
۶. اکرم زاده، مرجان، ۱۴۰۴. نقش حسابداری مسئولیت پذیر در بهبود مدیریت بحران های مالی در سازمان های دولتی، بیست و چهارمین کنفرانس ملی اقتصاد، مدیریت و حسابداری، شیروان، <https://civilica.com/doc/231893>.
۷. الهامی مجد، سارا، ۱۴۰۳. نقش گزارشگری مالی آینده نگر در مدیریت و کنترل بحران های مالی سازمانی، <https://civilica.com/doc/2465413>.
۸. امینیان، ابوالفضل و حسینی مقدم، سیده آرزو، ۱۳۹۹. بررسی اثر ساختار مالکیت بر مدیریت سود واقعی در شرکت های دچار بحران مالی، پنجمین همایش بین المللی افق های نوین در علوم انسانی و مدیریت، تهران، <https://civilica.com/doc/1132104>.
۹. ایمانی خوشخو، امید و امینیان، ابوالفضل و محسنی، ابراهیم و آقاجانپور، اصغر، ۱۳۹۱. مدیریت ریسک بنگاه ERM راهی برای حل بحران های مالی، همایش منطقه ای نقش مدیریت و حسابداری در تعالی سازمانها و حل بحران های مالی، چالوس، <https://civilica.com/doc/275711>.
۱۰. امینی، محسن، ۱۴۰۴. بررسی نقش حسابداری در مدیریت بحران های مالی، بیست و پنجمین کنفرانس ملی اقتصاد، مدیریت و حسابداری، شیروان، <https://civilica.com/doc/245415>.
۱۱. بصیرت، بهروز و خوش صفت، مرتضی، ۱۴۰۴. نقش بانک های مرکزی در مدیریت تورم و بحران های مالی: راهبردها، چالش ها و چشم اندازهای موردی جهانی، دومین همایش ملی حسابداری و مدیریت کسب و کار در دنیای دیجیتال، قائنات، <https://civilica.com/doc/2472860>.
۱۲. بهاری ساروی، سید مسعود و پاژکی طرودی، سهیل، ۱۴۰۰. مدیریت بحران نظام تامین اجتماعی و بررسی عوامل موثر بر پایداری مالی آن: مطالعه ی موردی ایران در بازه ی سال های ۱۳۶۰ تا ۱۳۹۶ (با تکیه بر مولفه های جمعیتی)، دومین کنفرانس بین المللی چالش ها و راهکارهای نوین در مهندسی صنایع و مدیریت و حسابداری، دامغان، <https://civilica.com/doc/1244594>.
۱۳. پورعلی، محمدرضا، ۱۳۹۱. هزینه یابی هدف؛ رویکرد مدیریت هزینه در جلوگیری از بحران های مالی، همایش منطقه ای نقش مدیریت و حسابداری در تعالی سازمانها و حل بحران های مالی، چالوس، <https://civilica.com/doc/275648>.
۱۴. پورنعمت، سینا و خان محمدی، محمدحامد و کردلوئی، حمیدرضا، ۱۴۰۰. مروری بر وقوع بحران مالی بر مدیریت ریسک شرکت های پذیرفته شده در بورس، ششمین کنفرانس بین المللی مدیریت، تجارت جهانی، اقتصاد، دارایی و علوم اجتماعی، تهران، <https://civilica.com/doc/1223145>.
۱۵. پیرایش، رضا و عمرانی گرگری، سحر، ۱۳۹۴. رویکرد های نوین حسابداری مدیریت در حل بحران های مالی موسسات، اولین همایش بین المللی حسابداری، حسابداری مدیریت و اقتصاد، اصفهان، <https://civilica.com/doc/362996>.
۱۶. پیری وکیل، نازنین و محمدی، محمد، ۱۴۰۱. بررسی تاثیر توانایی مدیریت و بحران مالی بر ابهام شرکت در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، <https://civilica.com/doc/1503290>.
۱۷. جزایری، زهرا سادات، ۱۴۰۴. بررسی نحوه مدیریت بحران های مالی با استفاده از ابزارهای حسابداری، بیست و چهارمین کنفرانس ملی اقتصاد، مدیریت و حسابداری، شیروان، <https://civilica.com/doc/2329845>.
۱۸. جمال شکری، زهرا، ۱۴۰۰. بررسی تاثیر کارایی مدیریت سرمایه در گردش بر احتمال بروز بحران مالی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، اولین کنفرانس بین المللی جهش علوم مدیریت، اقتصاد و حسابداری، ساری، <https://civilica.com/doc/1464379>.
۱۹. جهانزاده، محمد، ۱۴۰۰. رفع بحران های مالی به وسیله روشهای جدید حسابداری مدیریت در سازمانها، یازدهمین کنفرانس بین المللی مدیریت، امور مالی، تجارت، بانک، اقتصاد و حسابداری، تهران، <https://civilica.com/doc/1431541>.
۲۰. حاجی میرزایی، محمد و سبزی، زهرا، ۱۳۹۷. ارزیابی خسارت های مالی و جانی ناشی از فرونشست زمین و چگونگی انجام مدیریت بحران در نشست ساختمان های متداول شهر کرج، کنفرانس بین المللی عمران، معماری و مدیریت توسعه شهری در ایران، تهران، <https://civilica.com/doc/847801>.
۲۱. حقیقی، امیر و حسینیعلی پور، مجتبی و هریسچیان، محمود، ۱۳۹۳. راهکارهای مدیریت بحران مالی در کنترل هزینه پروژه های عمرانی، اولین کنگره ملی مهندسی ساخت و ارزیابی پروژه های عمرانی، گرگان، <https://civilica.com/doc/256382>.
۲۲. خلیلی فرد، رامین و کبیری سامانی، رویا، ۱۴۰۴. مدیریت مالی در بحران های مالی و بودجه، دومین کنفرانس بین المللی دستاوردهای مدیریت، حسابداری، بانکداری و اقتصاد در آستانه ظهور فناوری های نوین، مشهد، <https://civilica.com/doc/2393906>.
۲۳. خیری، محمد، ۱۳۹۷. سازمان های مردم نهاد و مدیریت مشارکت محور: با تاکید بر ارائه مدلی غیر بوروکراتیک برای مدیریت مالی و جغرافیایی بحران های زیست محیطی کلانشهرهای ایران، <https://civilica.com/doc/1399556>.

۲۴. دلخوش، محمد و فرخی، زهره، ۱۳۹۵، نقش توانایی مدیریت در پیش بینی بحران مالی (شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران)، <https://civilica.com/doc/514470>
۲۵. رحمانی، امید، ۱۳۹۸، مدیریت سود و اظهار نظر حسابرسان در شرکت های دارای بحران مالی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، چهارمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در مدیریت، اقتصاد، حسابداری و بانکداری، <https://civilica.com/doc/1001660>
۲۶. رضایی لشکرجانی، هاجر و جنت پور، علیرضا، ۱۳۹۶، تاثیر حاکمیت شرکتی، مدیریت سود و بحران های مالی در عملکرد شرکت ها، سومین کنفرانس بین المللی مدیریت، حسابداری و اقتصاد دانش بنیان با تاکید بر اقتصاد مقاومتی، تهران، <https://civilica.com/doc/693817>
۲۷. سام دلیری، بهنام و لاتی، مجتبی و ناظریان، سعید و حلیمی، صبور، ۱۳۹۱، بررسی نقش کرامت انسانی، بحران های مالی و مدیریت بحران در سازمان، همایش منطقه ای نقش مدیریت و حسابداری در تعالی سازمانها و حل بحران های مالی، چالوس، <https://civilica.com/doc/275674>
۲۸. سبزی علی پور، فرشاد و میرزادی، انیس، ۱۳۹۷، بررسی تاثیر بحران مالی بر اعتبار (قابلیت اعتماد) پیش بینی سود مدیریت، سومین کنفرانس بین المللی حسابداری، مدیریت و نوآوری در کسب و کار، کرج، <https://civilica.com/doc/787188>
۲۹. سجادی اصل، سیده معصومه و مرزوقی اصل، عادل و مطوریان پور، سهیل، ۱۳۹۸، دستاوردهای حسابداری مدیریت در دوره بحران های اقتصادی و مالی، ششمین کنفرانس بین المللی نقد و واکاوی مدیریت در هزاره سوم، مشهد، <https://civilica.com/doc/974187>
۳۰. سیف، محمد و حاجیه، زهره، ۱۳۹۹، مقایسه صنایع آسیب پذیر از بحران خشکسالی با سایر شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار از نظر کیفیت حسابرسی، تامین مالی بدهی و مدیریت سود، چهارمین کنفرانس ملی پژوهش در حسابداری و مدیریت، تهران، <https://civilica.com/doc/1036584>
۳۱. شاه نظری، اسماعیل و کمال، محمد، ۱۴۰۲، تاثیر نظام های مختلف ارزی بر مدیریت نرخ ارزشبررسی تجربی تاثیر بحران مالی، سومین کنفرانس بین المللی پژوهش های کاربردی در مدیریت، حسابداری، اقتصاد و مهندسی صنایع، <https://civilica.com/doc/1804708>
۳۲. شریف زاده، محمد جواد و سلیمانی، محمد و کیایی، حسن، ۱۴۰۰، امکان سنجی کیفی به کارگیری ابزارهای مالی مدیریت بحران های بانکی در ایران (کاربست روش دلفی)، <https://civilica.com/doc/202425>
۳۳. صفری گرایلی، مهدی و فراهی، مانا و خالقی، علیرضا، ۱۴۰۳، تبیین نقش فرا اعتمادی مدیریت بر بحران های مالی باتوجه هبه نقش تعدیل کننده انعطاف پذیری مالی در بازار سرمایه ایران، سومین همایش ملی چشم اندازهای نوین در حسابداری: نوآوری، رشد و توسعه در کسب و کار، دامغان، <https://civilica.com/doc/2103960>
۳۴. عرب صالحی، مهدی و باری، سمانه و بهشور، اسحاق، ۱۳۹۶، بحران مالی جهانی و مدیریت سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، <https://civilica.com/doc/1583594>
۳۵. علایی فر، مصطفی و مقدس، مرتضی و سمیعی، رضا و همتیان، محمدرضا و هاشمی، سید عادل و حیدری، محمود، ۱۴۰۴، مدیریت بحران و آموزه های آن به دانش آموزان مقاطع متوسطه جهت کاهش هزینه های مالی و جانی، بیست و دومین کنفرانس ملی حقوق، علوم اجتماعی و انسانی، روانشناسی و مشاوره، شیراز، <https://civilica.com/doc/2407215>
۳۶. علمی، ابراهیم و همت فر، محمود، ۱۴۰۲، بررسی رابطه بین مدیریت سود واقعی و بحران مالی در شرکت های خانوادگی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دومین کنگره بین المللی مدیریت، اقتصاد، علوم انسانی و توسعه کسب و کار، <https://civilica.com/doc/1712254>
۳۷. علی مدد، بهناز و ذبیحی، علی، ۱۳۹۷، تاثیر بحران مالی و مالکیت خانوادگی بر مدیریت سود شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، کنفرانس ملی مدیریت، حسابداری و توسعه کسب و کار، ساری، <https://civilica.com/doc/881643>
۳۸. غلامی، بهمن و میرزادی، انیس، ۱۳۹۷، بررسی تاثیر بحران مالی بر اعتبار (قابلیت اعتماد) پیش بینی سود مدیریت با تاکید بر دقت پیش بینی های سود و احتمال ورشکستگی، سومین کنفرانس بین المللی حسابداری، مدیریت و نوآوری در کسب و کار، کرج، <https://civilica.com/doc/787188>
۳۹. غیرتمند، مهدی و آسیایی، محسن، ۱۳۹۴، رویکردهای نوین حسابداری مدیریت در حل بحران های مالی اخیر، اولین کنفرانس بین المللی علوم انسانی با رویکرد بومی - اسلامی و با تاکید بر پژوهش های نوین، ساری، <https://civilica.com/doc/486389>
۴۰. قیاس وند، نعمت الله، ۱۴۰۳، بررسی بحران های مالی بر میزان پذیرش و بکارگیری نوآوری های حسابداری مدیریت، یازدهمین کنفرانس بین المللی مطالعات نوین مدیریت و حسابداری در ایران، تهران، <https://civilica.com/doc/2108018>
۴۱. کاظمی علوم، م.، عبدی، م.، زلفی، ح. و جالوند، ح. (1399). *تأثیر خوانایی گزارشگری مالی بر معیارهای ریسک پروژه حسابرسی*. فصلنامه بررسی های حسابداری و حسابرسی، <https://www.magiran.com/volume/162553>
۴۲. کریمی، سمیه و کریمی خرمی، اصغر، ۱۴۰۴، بررسی تاثیر سیستم های اطلاعاتی حسابداری بر تمایل به مدیریت سود در شرایط بحران مالی، دومین همایش ملی حسابداری و مدیریت کسب و کار در دنیای دیجیتال، قانات، <https://civilica.com/doc/2472841>
۴۳. کیوان فر، عظیم و حسن پور، موسی و شمسی پور قاسم آباد، معصومه، ۱۴۰۴، مدیریت مالی پایدار در مدارس: رویکردی برای مقابله با بحران های اقتصادی، دومین همایش ملی علوم انسانی با رویکرد نوین و اولین همایش بین المللی پژوهشی فرهنگیان نوین، آستارا، <https://civilica.com/doc/2318268>
۴۴. گیلانی نیا، بهنام و فلاح سوجه، امیر و عاشوری، اسمعیل، ۱۳۹۳، نقش حسابداری و حسابرسی در بحران های مالی اخیر، اولین کنفرانس بین المللی مدیریت، حسابداری و اقتصاد، شیراز، <https://civilica.com/doc/421876>
۴۵. لطیفی، وحید، ۱۴۰۳، بررسی نقش حسابداری در مدیریت بحران های مالی و پایداری اقتصادی شهرداری ها، چهارمین همایش بین المللی علوم سیاسی، مدیریت، اقتصاد و حسابداری، همدان، <https://civilica.com/doc/2775067>

۴۶. نجفی، محمود و جوادی، کامران و شیرمرد، منصور، ۱۳۹۳، بررسی ارتباط بین برنامه ریزی شرایط اضطراری زلزله و مدیریت بحران با تاکید بر آینده پژوهی جنبه های مالی زلزله، اولین کنگره تخصصی مدیریت شهری و شوراهای شهر، ساری، <https://civilica.com/doc/271499>
۴۷. نقی زادفرشباقی، الهام و فیروزیان مهرآباد، رحیم، ۱۳۹۶، اثر مدیریت سود بر کیفیت سود در شرکت های بحران مالی، اولین کنفرانس ملی نقش حسابداری، اقتصاد و مدیریت، تبریز، <https://civilica.com/doc/694733>
۴۸. وحدانی، محمد و علیزاده، حمیده، ۱۳۹۴، مدیریت سود و اظهارنظر حسابرس در شرکت های دارای بحران مالی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دومین کنفرانس بین المللی اقتصاد، مدیریت، حسابداری با رویکرد ارزش آفرینی، شیراز، <https://civilica.com/doc/448903>
۴۹. ولی پور، هاشم، طالب نیا، قدرت الله، و جوانمرد، سید علی. (۱۳۹۲). بررسی تأثیر مدیریت سود بر کیفیت سود شرکت های دارای بحران مالی. دانش حسابداری، ۴(۱۳).
۵۰. ملازینی، ص. و ملازینی، ن. (۱۳۹۸). بررسی رابطه بین مدیریت سود، افشای اطلاعات مالی و بحران مالی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. نشریه رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، ۱۳، ۱-۲۰. <https://ensani.ir/fa/article/journal-number/45122>
۵۱. موسوی، س.ا. (۱۴۰۰). رابطه بین بحران مالی و مدیریت سود با نقش تعدیل کننده کنترل داخلی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. مجموعه مقالات سومین کنفرانس بین المللی علوم انسانی.
۵۲. نعمت الهی، سمیه، ۱۳۹۸، بررسی تاثیر بحران مالی بر رابطه بین توانایی مدیریت و مخارج سرمایه ای در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، سومین کنفرانس علمی دستاوردهای نوین در مطالعات علوم مدیریت، حسابداری و اقتصاد ایران، ایلام، <https://civilica.com/doc/964365>
۵۳. وحدانی، محمد و علیزاده، حمیده، ۱۳۹۴، مدیریت سود و اظهارنظر حسابرس در شرکت های دارای بحران مالی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دومین کنفرانس بین المللی اقتصاد، مدیریت، حسابداری با رویکرد ارزش آفرینی، شیراز، <https://civilica.com/doc/448903>
۵۴. ولی پور، هاشم، طالب نیا، قدرت الله، و جوانمرد، سید علی. (۱۳۹۲). بررسی تأثیر مدیریت سود بر کیفیت سود شرکت های دارای بحران مالی. دانش حسابداری، ۴(۱۳).
55. Alharasis, E., Prokofieva, M., & Clark, C. (2022). Fair value accounting and audit fees during financial crisis. *Asian Journal of Accounting Research*, 7(2), 123–140.*
56. Alles, M., Kogan, A., & Vasarhelyi, M. (2018). Putting continuous auditing theory into practice: Lessons from two pilot implementations. *Journal of Information Systems*, 32(2), 1–23.
57. Apelina, D., & Nugraheni, P. (2022). The effect of audit quality and accounting standards on financial statement credibility. *Journal of Accounting and Investment*, 23(1), 1–15.
58. Armstrong, C. S., Barth, M. E., Jagolinzer, A. D., & Riedl, E. J. (2010). Market reaction to the adoption of IFRS in Europe. *The Accounting Review*, 85(1), 31–61.
59. Bajaj, K. K. (2022). *Critical examination of the role of auditors and stakeholders in the global financial crisis*. Journal of Survey in Fisheries Sciences, 8(2). <https://doi.org/10.53555/sfs.v8i2.2431>
60. Ball, R. (2016). IFRS – 10 years later. *Accounting and Business Research*, 46(5), 545–571.
61. Barth, M. E., & Landsman, W. R. (2010). How did financial reporting contribute to the financial crisis? *European Accounting Review*, 19(3), 399–423.
62. Basu, S. (1997). The conservatism principle and the asymmetric timeliness of earnings. *Journal of Accounting and Economics*, 24(1), 3–37.
63. Beaver, W. H. (1968). Financial ratios as predictors of failure. *Journal of Accounting Research*, 6(Supplement), 71–111.
64. Bédard, J., & Biggs, S. (1991). Pattern recognition, hypotheses generation, and auditor performance. *The Accounting Review*, 66(3), 622–642.
65. Bischof, J., Brüggemann, U., & Daske, H. (2011). Fair value reclassifications of financial assets during the financial crisis. *The Accounting Review*, 86(1), 33–66.
66. Brown, S., Hillegeist, S. A., & Lo, K. (2004). Conference calls and information asymmetry. *Journal of Accounting and Economics*, 37(3), 343–366.
67. Bushman, R. M., & Smith, A. J. (2001). Financial accounting information and corporate governance. *Journal of Accounting and Economics*, 32(1–3), 237–333.
68. Callen, J. L., Livnat, J., & Segal, D. (2016). The impact of earnings management on financial crisis outcomes. *Contemporary Accounting Research*, 33(2), 604–640.*
69. Carcello, J. V., & Nagy, A. L. (2004). Audit firm tenure and fraudulent financial reporting. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 23(2), 55–69.
70. Carson, E., Fargher, N. L., Geiger, M. A., Lennox, C. S., Raghunandan, K., & Willekens, M. (2013). Audit reporting for going-concern uncertainty: A research synthesis. *Auditing*, 32(SUPPL.1), 353–384. <https://doi.org/10.2308/ajpt-50324>
71. Chen, H., Tang, Q., Jiang, Y., & Lin, Z. (2010). The role of IFRS in accounting quality. *Journal of International Financial Management & Accounting*, 21(3), 220–278.
72. Cohen, D. A., Dey, A., & Lys, T. Z. (2008). Real and accrual-based earnings management in the pre- and post-SOX periods. *The Accounting Review*, 83(3), 757–787.

73. Craswell, A., Francis, J., & Taylor, S. (1995). Auditor brand name reputations. *Journal of Accounting and Economics*, 20(3), 297–322.
74. Dechow, P. M., Ge, W., & Schrand, C. (2010). Understanding earnings quality. *Journal of Accounting and Economics*, 50(2–3), 344–401.
75. Dechow, P. M., Sloan, R. G., & Sweeney, A. P. (1995). Detecting earnings management. *The Accounting Review*, 70(2), 193–225.
76. Dafri, W., & Al-Qaruty, R. (2023). *Challenges and opportunities to enhance digital financial transformation in crisis management*. Social Sciences and Humanities Open, 8(1), Article 100662. <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2023.100662>
77. DeFond, M., & Zhang, J. (2014). A review of archival auditing research. *Journal of Accounting and Economics*, 58(2–3), 275–326.
78. Ding, Y., Piotroski, J. D., & Wright, T. (2020). Financial reporting quality during crisis periods. *Journal of Accounting Research*, 58(3), 567–608.*
79. DiMaggio, P. J., & Powell, W. W. (1983). The iron cage revisited: Institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields. *American Sociological Review*, 48(2), 147–160. <https://doi.org/10.2307/2095101>
80. Francis, J. R. (2011). A framework for understanding and researching audit quality. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 30(2), 125–152.
81. Francis, J., LaFond, R., Olsson, P., & Schipper, K. (2004). Costs of equity and earnings attributes. *The Accounting Review*, 79(4), 967–1010.
82. Gordon, J. N. (2018). *The historical foundations of corporate disclosure and financial reporting regulation after the Great Depression*. In J. N. Gordon & G. Ringe (Eds.), *The Oxford handbook of corporate law and governance* (pp. 45–72). Oxford University Press.
83. Hail, L., Leuz, C., & Wysocki, P. (2010). Global accounting convergence and the potential adoption of IFRS. *Accounting Horizons*, 24(3), 355–394.
84. Hayn, C. (1995). The information content of losses. *Journal of Accounting and Economics*, 20(2), 125–153.
85. Healy, P. M., & Wahlen, J. M. (1999). A review of the earnings management literature and its implications for standard setting. *Accounting Horizons*, 13(4), 365–383.
86. Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305–360.
87. Jones, J. J. (1991). Earnings management during import relief investigations. *Journal of Accounting Research*, 29(2), 193–228.
88. Kanyarat (Lek), 2018. "Auditors' going concern reporting accuracy during and after the global financial crisis," *Journal of Contemporary Accounting and Economics*, Elsevier, vol. 14(2), pages 164-178.
89. Kasznik, R. (1999). On the association between voluntary disclosure and earnings management. *Journal of Accounting Research*, 37(1), 57–81.
90. Knechel, W. R. (2016). Audit quality and regulation. *International Journal of Auditing*, 20(3), 215–223.
91. Krishnan, G. V. (2005). Did Houston clients of Arthur Andersen recognize publicly available bad news in a timely fashion? *Contemporary Accounting Research*, 22(1), 165–193.
92. Kyriakou, M. I. (2025). The effects of non-audit fees on audit fees during the financial crisis. (2). <https://doi.org/10.1108/REGE-XX-XXXX>
93. La Porta, R., Lopez-de-Silanes, F., Shleifer, A., & Vishny, R. (1998). Law and finance. *Journal of Political Economy*, 106(6), 1113–1155.
94. Laux, C., & Leuz, C. (2017). Did fair-value accounting contribute to the financial crisis? *Journal of Economic Perspectives*, 31(3), 93–118.*
95. Lennox, C. (1999). Audit quality and auditor size. *Journal of Accounting and Economics*, 27(3), 361–384.
96. Leuz, C., & Verrecchia, R. E. (2000). The economic consequences of increased disclosure. *Journal of Accounting Research*, 38(Supplement), 91–124.
97. Lobo, G. J., & Zhou, J. (2001). Disclosure quality and earnings management. *Asia-Pacific Journal of Accounting & Economics*, 8(1), 1–20.
98. Myers, J. N., Myers, L. A., & Omer, T. C. (2003). Exploring the term of the auditor-client relationship. *The Accounting Review*, 78(3), 779–799.
99. Ohlson, J. A. (1980). Financial ratios and the probabilistic prediction of bankruptcy. *Journal of Accounting Research*, 18(1), 109–131.
100. Palmrose, Z.-V. (1988). An analysis of auditor litigation and audit service quality. *The Accounting Review*, 63(1), 55–73.
101. Piotroski, J. D. (2000). Value investing: The use of historical financial statement information. *Journal of Accounting Research*, 38(Supplement), 1–41.
102. Roychowdhury, S. (2006). Earnings management through real activities manipulation. *Journal of Accounting and Economics*, 42(3), 335–370.
103. Saha, A. (2022). Financial reporting quality and corporate decision-making under uncertainty. *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 12(4), 301–320.

104. Schreyer, D., Hemati, S., Borth, M., & Vasarhelyi, M. (2022). Digital transformation tools and their impact on audit quality during financial crises. *Accounting and Finance Review*, 28(3), 212–235.
105. Tanyi, P. N., & Cathey, J. M. (2024). The audit of banks in the USA: Has it changed since the financial crisis? *Journal of Banking Regulation*, 25, 378–403. <https://doi.org/10.1057/s41261-024-00234-1>
106. Teoh, S. H., Welch, I., & Wong, T. J. (1998). Earnings management and the long-run market performance of initial public offerings. *Journal of Finance*, 53(6), 1935–1974.
107. Watts, R. L. (2003). Conservatism in accounting part I: Explanations and implications. *Accounting Horizons*, 17(3), 207–221.
108. Watts, R. L., & Zimmerman, J. L. (1986). *Positive accounting theory*. Prentice-Hall.
109. Zhang, X., & Balia, S. (2024). Digital transformation and corporate audit risk: Mediating effects of auditor behavior. *Finance Research Letters*, 67, 105754. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2024.105754>
110. Zang, A. Y. (2012). Evidence on the trade-off between real activities manipulation and accrual-based earnings management. *The Accounting Review*, 87(2), 675–703.
111. Zhang, X. (2007). Accruals, investment, and the accrual anomaly. *The Accounting Review*, 82(5), 1333–1363.
112. Zhou, Y., et al. (2025). Artificial intelligence applications and audit fees. *International Review of Economics & Finance*, 103, 104588. <https://doi.org/10.1016/j.iref.2025.104588>
113. Zhu, L., et al. (2025). Digital transformation and accounting information quality: The role of environmental uncertainty in the digital era. *International Review of Economics & Finance*, 103, 104600. <https://doi.org/10.1016/j.iref.2025.104600>

Challenges and Opportunities of Accounting and Auditing in Managing Financial Crises

Fatemeh Hammadi

Instructor, National Skills Training College for Girls of Bushehr (Al-Zahra)

moj362@gmail.com

Zeinab Bahranizadeh

Bachelor's Student in Accounting, National Skills Training College for Girls of Bushehr (Al-Zahra)

Abstract

In recent decades, global and domestic financial crises have demonstrated that the quality of financial reporting, audit quality, compliance with accounting standards, and the adoption of emerging technologies play a fundamental role in enhancing organizations' capacity to manage financial crises. The present study adopts an analytical review approach and examines 50 domestic and 50 international studies to explain the combined impact of these factors on the prediction, response to, and mitigation of financial crises. The findings indicate that transparent and accurate financial reporting, professional auditing, adherence to updated standards, and the application of emerging technologies—particularly artificial intelligence and data analytics systems—collectively enhance financial crisis management capability. This study proposes a theoretical framework grounded in agency theory, institutional theory, and digital transformation, and introduces an integrated conceptual model illustrating the interaction of these factors in financial crisis management. The results reveal alignment between domestic and international findings and provide strategic recommendations for improving reporting processes, auditing practices, and the utilization of emerging technologies.

Keywords: Financial crisis management; Financial reporting quality; Audit quality; Accounting standards; Emerging technologies; Digital transformation